

De vraag is of wij bereid zijn de natuur te kennen op zijnsniveau, voorbij de ratio. (Arita Baayens)

'Eindeloos hetzelfde en geen ogenblik gelijk'

'Een belangrijk element in het maken van een landschapsonwerp', zegt Hein van Delft, 'is het opzoeken van de dynamiek tussen mens en natuur.' De menselijke ingreep schept voorwaarden waarbinnen de natuur tot leven komt, omgekeerd biedt de natuur ademruimte aan de mens. Zijn achtergrond als landschapsarchitect neemt hij mee in zijn werk als beeldend kunstenaar. Vrij van maatschappelijke en functionele eisen, stelt hij in zijn wandsculpturen en installaties de menselijke relatie tot de natuur aan de orde en maakt deze, bovendien, direct ervaarbaar voor de kijker.

De ervaring van in het landschap zijn is de basis van waaruit hij werkt. Vooral het Noord-Nederlandse waddenlandschap heeft zijn hart: het 'eindelooze gebied' dat, vrij naar Nescio, 'eindeloos hetzelfde is en geen ogenblik gelijk.' Op zijn tochten door Groningen en Friesland verzamelt hij turf, klei, roest, zaden, zand en steen. Het zijn niet alleen de materialen die hij meeneemt naar zijn atelier, het is ook de herinnering aan het landschap: het licht, de lucht, de glinstering van het water; de kleigronden, de graslanden, de roep van de grutto. Het is de immensiteit van de ruimte, gepaard aan de intimiteit van de terpen; het is het bijzondere samengaan van oneindigheid en menselijkheid.

Zolang hij in het landschap is, is alles er al: volmaakt in zichzelf, niet herhaalbaar in kunst. Eenmaal thuis in Amsterdam treedt, letterlijk en figuurlijk, een objectivering op. De afstand is nodig om de ervaring te kunnen destilleren tot een beeldende uitspraak. 'Ik wil de voelbaarheid van het landschap buiten, naar binnen halen', zegt Van Delft. Het maakproces zelf speelt zich af voorbij de concepten. Via de hand van de kunstenaar vindt de geest van het land een weg naar het werk.

Het atelier hangt vol wandsculpturen. Het zijn stille werken in aardkleuren, waarin telkens een spel te zien is tussen materie, lijn en vlak. Materialen zijn voor de kunstenaar verhalen: ze verwijzen naar de herkomstgebieden en dragen geschiedenis met zich mee. Het veen dat laag op laag is opgebouwd uit plantenresten en is gedroogd tot turf; de steen waarin de energie van de aarde ligt opgeslagen. De klei die afkomstig is uit de Waddenzee en door de kunstenaar eigenhandig in grote emmers is geschept; de baksteen waaruit ooit de Friese kerkjes werden opgetrokken en die nu, tot gruis vergaan, terugkeert naar de aarde waarvandaan hij kwam. De beeldende eigenschappen van deze materialen verlenen aan de werken hun zeggingskracht. Het grijs, het rood, het zwart, de textuur die groffer of fijner is, de transparantie of de dichtheid, de processen van krimpen en scheuren: ze geven uitdrukking aan robuustheid of teerheid, aardsheid of vluchtigheid, kwetsbaarheid of kracht.

De interactie tussen mens en natuur, centraal in het denken van de kunstenaar, krijgt onmiddellijk gestalte in zijn werkwijze. Hij haalt natuurlijke materialen uit hun omgeving - een ingreep op zichzelf - en blaast ze nieuw leven in binnen de context van het atelier. Al werkend schept hij voorwaarden waarbinnen natuurlijke processen zich kunnen voltrekken; hij grijpt in wanneer de natuur de overhand dreigt te nemen. Geometrische composities en natuurlijke materialen bestaan in het werk in harmonie met elkaar. 'Ze hebben elkaar nodig', zegt de kunstenaar. Het is deze harmonie die aan het werk zijn stilte verleent.

Zijn de sculpturen landschappen te noemen? Het zijn geen afbeeldingen, geen herkenbare beelden van een landschap gevangen binnen een kader. Veeleer zijn het *pieces of nature*, materiële objecten die een ervaringsruimte openen voorbij het kader, voorbij hun eigen objectmatigheid. De werken zijn niet te vangen door het oog dat op zoek is naar vorm en betekenis, maar slechts te ervaren door het lichaam dat in de ruimte is. Ze vragen om een waarnemen voorbij het weten en begrijpen. In de intensiteit van deze waarneming ontstaat een intieme verhouding tot het werk; de grens tussen het eigen innerlijk en dat wat buiten is vervalst. De kijker betreedt de vitale ruimte die door het kunstwerk is geopend - het kunstwerk laat hem in deze ruimte toe. Precies in deze intieme ruimtelijkheid, is de adem van het landschap voelbaar.

'Onze relatie tot de natuur', zegt Hein van Delft, 'vraagt om een herbezinning.' Met zijn werk nodigt hij uit tot ontzag voor de aarde, tot aandacht en zorg. Daarmee verbindt hij het direct aan de actualiteit. De bezinning vindt plaats in de handeling van het kijken; in de beweging van esthetiek naar existentie. 'Het hele leven is een symbiose tussen mens en natuur', zegt Hein van Delft. 'Alleen zijn we dat vergeten. Misschien brengt mijn werk iets van dat besef terug.'